

FLÖRT ŞİDDETİNDE BİR NEDEN OLARAK ERKEKLİK NORMLARI Masculine Norms as a Reason of Dating Violence

Burak ŞAHİN*

ÖZET

Evli olan ve olmayan partnerlerin yakın duygusal ilişkilerinde tek tarafı ya da çift tarafı uyguladıkları şiddete flört şiddeti denilmektedir. Flört şiddetinde sözel, duygusal, sanal, fiziksel, ısrarlı takip ve cinsel şiddet gibi birçok farklı biçimi ile karşılaşmaktadır. Bu şiddet biçimi romantik ilişkilerde bile şiddetin ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Flört şiddetinin meydana gelmesinde birçok neden bulunmaktadır. Kadınlara yönelik flört şiddetinin temel nedenlerinden biri toplumsal cinsiyet temelli erkeklik normlarıdır. Bu çalışmada, erkeklik normları ve flört şiddeti arasındaki bağı ortaya koymak amacıyla üç faktör ele alınmıştır. (1) Eril ideoloji, erkeklik normlarına ilişkin rolleri ve buna uygun inanç sistemini desteklemektedir. Bu ideoloji saldırganlığı erkekler için bir hak olarak görmektedir. Erkekler kadınlardan üstün oldukları ve romantik ilişkilerinde de kadınlara hükmetmeleri gerektiği inancıyla sosyalleşmektedir. Ataerkillik normal kabul edilen davranışları, iş mekanlarını, sokakları ve kadınlardan beklentileri de belirlemektedir. Bu bakış açısında, kadınların kendilerinden beklenenleri yerine getirmemesi erkeklerde öfkeye neden olabilmektedir. Ailede liderlik görevine benzer olarak flört ilişkisinde de hükmetmek şiddet araçlarını kullanmayı doğurabilmektedir. (2) Aile ve sosyal çevre de erkeklerin kadınlara yönelik şiddet içeren davranışlarını destekleyebilmektedir. Ataerkillik erkeklik normları doğrultusunda, aileler erkekleri evin reisi olarak yetiştirmektedir. Flört ilişkileri de erkeğin liderliğinin bir sahnesi haline dönüşmektedir. Akran grupları tarafından her eylemin onaylanması ise şiddetin yayılmasına neden olabilmektedir. Bu gruplar geleneksel kültürel değerlere sahip olduğunu belirten akranlardan oluştuğunda kız arkadaş üzerinde baskı kurma ihtimali artmaktadır. (3) Erkeklerin hayatı boyunca bir sınav olarak karşılarında duran erkeklik normu, bireyleri öfke krizlerine ve öz güven yoksunluğuna sürükleyebilmektedir. Erkekler kadınlık normlarından kaçınma adına sert bir mizaç geliştirmeye zorlanmaktadır. Bu çalışmada, erkeklik normlarını belirleyen bu üç faktörün flört şiddetindeki etkisi üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Flört şiddeti, toplumsal cinsiyet, erkeklik, ataerkillik.

ABSTRACT

The violence that married and unmarried partners use unilaterally or bilaterally in their close emotional relationships is called dating violence. There are many different forms of dating violence such as verbal, emotional, virtual, physical, stalking and sexual violence. This form of violence shows that violence can occur even in romantic relationships. There are many reasons for dating violence to occur. One of the main reasons for dating violence against women is gender-based masculinity norms. In this study, three factors were discussed in order to reveal the link between masculine norms and dating violence. (1) Masculine ideology supports masculine roles and the appropriate belief system. This ideology sees aggression as a right for men. Male-dominated gender roles make it imperative to dominate women. Men socialize with the belief that they are superior to women and that they should dominate women in their romantic relationships. Patriarchy also determines the behaviours that are accepted as normal, in workplaces, streets and expectations from women. From this point of view, the fact that women do not fulfil what is expected of them can cause anger in men. Similar to the leadership role in the family, dominating in the dating relationship can lead to the use of violent tools. (2) Family and social environment can support men's violent behaviour towards women. In line with patriarchal masculinity norms, families raise men as the head of the household. Dating relationships also turn into a stage for the leadership of the man. Peer groups can support a man who abuses his girlfriend. When these groups consist of peers who state that they have traditional cultural values, the possibility of putting pressure on the girlfriend increases. (3) The norm of masculinity, which stands before men as a test throughout their lives, can lead individuals to tantrums and lack of self-confidence. Men are forced to develop a harsh temperament in order to avoid femininity. In this study, the effect of these three factors that determine masculinity norms on dating violence is emphasized.

Keywords: Dating violence, gender, masculinity, patriarchy.

* Dr. Öğr. Üyesi, Ardahan Üniversitesi, buraksahin1933@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9051-6841

Giriş

Modernite ile birlikte toplumsal değerlerde yaşanan değişimler yaşam tarzlarını da değiştirmiştir. Yaşam tarzlarındaki değişimlerle beraber flört ilişkisinin de yaygınlaştığı görülmektedir. Flört evlilik öncesinde ya da evlilikten bağımsız olarak romantik ilişkinin genel bir tanımı haline gelmiştir. Bireylerin duygusal bağlar kurmak amacıyla romantik ilişkiler yaşadıkları görülmektedir. Şiddet bu ilişkilere de sızabilmektedir. Şiddetin farklı görünümlerinden biri de flört şiddetidir. Duygusal ilişkiler çoğu kez ortak bir hayat kurma hedefiyle başlasa da bireylerin flört şiddeti ile zarar görmesi mümkündür. Partnerler birbirlerine fiziksel, duygusal, psikolojik ve ekonomik şiddette bulunabilmektedir. Fiziksel şiddet belirgin bir şekilde tespit edilebilmekteyken flört içerisindeki diğer şiddet türleri gizil kalabilmektedir. Şiddeti tespit etmek flört şiddetinin yarattığı kısır döngüden kurtulmak için yeterli olmamakla birlikte partnerlerin şiddetin nereye kadar yayıldığını anlaması gerekmektedir.

Flört şiddetinin en önemli nedenlerinden biri kadın ve erkek rollerinin toplumsal cinsiyet eşitsizliği üzerine kurulmuş olmasıdır. Kadınlara atfedilen edilgenlik, duygusallık, namuslu olmak gibi değerler ile erkeğe atfedilen liderlik, korumacılık, bazen makul bazen maceraperest olmak gibi değerler birtakım toplumsal dışlanma pratiklerini doğurmaktadır.

Bu çalışmada, flört şiddetinin nedenlerinden biri olan erkeklik normları üzerinde durulmaktadır. Bu bağlamda, Türkçe ve İngilizce literatürde yer alan erkeklik normları ve flört şiddeti konusundaki çalışmalar taranmıştır. Literatürdeki çalışmalar doküman analizine tabi tutulmuş ve çeşitli kategoriler oluşturulmuştur. Doküman analizi mevcut kayıt ya da belgelerin veri kaynağı olarak sistemli incelenmesidir (Karasar, 2012). Erkeklik normları ve flört şiddeti arasındaki ilişkiyi kurabilmek için üç kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler oluşturulurken Dahlberg ve Krug'un çalışmasında (2002) yer alan, şiddetin çeşitli katmanlara göre incelendiği ekolojik model temel alınmıştır. Ekolojik modelde genelden tikele, yapısalan bireyselle doğru uzanan katmanlar, erkeklik normlarının yayılma alanlarını ve bu normların flört şiddetindeki etkilerini anlamakta yardımcı olabilecektir. Literatürdeki tartışmalar bu model çerçevesinde yorumlanıp flört şiddeti ve erkeklik normları bağlamında ele alınmıştır. Elde edilen bulgular öncelikle düzenlenmiş, sonra neden ve sonuç ilişkileri irdelenerek yorumlanmış; bu yorumlardan kategoriler oluşturularak birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Ekolojik modelde yer alan "toplumsal faktör"; "eril ideoloji" olarak, "bireysel faktör" ise "erkeklik normlarının öz güvensiz kişilik oluşturabilmesi" bağlamında ele alınmıştır. Modelde yer alan "topluluk ile iletişim veya etkileşim faktörleri" ise "aile ve sosyal çevre faktörü" içerisinde değerlendirilmiştir. Çalışmada heteroseksüel flört ilişkilerinde erkeklik normları ele alınmış; farklı olgu ve dinamiklere dayanması dolayısıyla kişilerin kendilerini tanımladıkları diğer cinsiyet kimlikleri hariç tutulmuştur.

Erkekler toplumsallaşma sürecinde taviz vermez bir benlik inşa edebilmektedir. Duyguları bastırmanın ve saldırganlığın erkekliğin kaidesi olarak görülmesi flört ilişkilerinde sorunlara neden olabilmektedir. Ayrıca partnerlerin çocukluklarından itibaren ailelerinde tanık oldukları kadın ve erkek rollerini ilişkilerine de taşıdıkları görülmektedir. Çalışmanın ilk bölümünde flört şiddetinin tanımı yapılmıştır. Diğer bölümde ise flört şiddetinde etkili olan erkeklik normları incelenmiştir. Bu amaçla üç faktör üzerinde ayrıntılı olarak durulmuştur. (1) Eril ideoloji ve erkek egemen toplumsal yapı şiddeti erkek ile özdeş görmekte ve erkeklere bu hususta birtakım dokunulmazlıklar tanımaktadır. (2) Aile ve sosyal çevre ya şiddete teşvik edebilmekte ya da vuku bulan şiddeti yok sayabilmektedir. Erkekler rol modellerinin ve akranlarının desteğiyle meşru görüldüğünü varsaydıkları tutum ve davranışlarda bulunabilmektedir. Erkekliği ispatlamanın jürisi olan aile ve sosyal çevre bireylerin flört ilişkilerinin karakterini de belirleyebilmektedir. (3) Sürekli olarak kendisini kanıtlama telaşına düşen erkekler zedelenmiş bir kişilik geliştirebilmektedir. Erkekliğini ispatlamakla yükümlü olan

erkekler, bu bağlamda sürekli olarak sosyal çevresinin onayına ihtiyaç duyabileceğinden flört ilişkilerinde de bu davranışı devam ettirebilmektedir. Böylece erkekliğin ispatı arzusu, flört ilişkilerine de sirayet edebilmektedir.

1. Flört Şiddeti Nedir?

Şiddet, bir kişiye, güç veya baskı uygulayarak isteği dışında bir şey yapmak ve yaptırmak olarak tanımlanmaktadır. Şiddet eylemi, zorlama, saldırı, kaba kuvvet, bedensel ya da psikolojik acı çektirme ya da işkence, vurma ve yaralama anlamına gelmektedir (Ünsal, 1996, ss. 29-30). Birbirleriyle evli olmayan, duygusal bir ilişki yaşayan partnerlerin birbirlerine yönelik şiddet eyleminde bulunmaları flört şiddeti anlamına gelmektedir (Bookwala vd., 1992, s. 298). Flört şiddeti ve güvensiz davranışlar; sıradan ya da ciddi, uzun ya da kısa süren, eşcinsel, heteroseksüel ya da biseksüel, tekeşli ya da çok eşli, kişilerin farklı biçimlerde tanımladığı ya da yaşadığı herhangi bir ilişki biçiminde gözlemlenebilmektedir (Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, 2017, s. 52). Bu konudaki araştırmalar başlarda fiziksel şiddete odaklanmış olsa da daha sonraki araştırmalar psikolojik veya duygusal tacizi, şiddet tehditlerini, sözlü tacizi ve cinsel şiddeti incelemiştir (Gover vd., 2008, s. 1668). Flört şiddeti genellikle fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet olmak üzere üç ana kategoride tasnif edilmektedir (Offenhauer ve Buchalter, 2011).

Fiziksel şiddet, kişiye zarar verebilecek bir şey atmak, itip kakmak, yumrukla ya da zarar verebilecek başka bir şeyle vurmak, tekmelemek, sürüklemek anlamına gelmektedir. Ayrıca yaralayabileceği bir şeyle tehdit etmek ya da bıçak, silah vb. aletleri kullanarak karşısındaki kişiye zarar vermeyi amaçlayan ya da zarar veren her türlü eylem biçimini kapsamaktadır. Tüm şiddet biçimleri içinde, en kolay tespit edilebilecek ve ispatlanabilecek olanı fiziksel şiddettir. Şiddet biçimleri çoğu zaman iç içe geçmiş biçimde uygulanmaktadır. Fiziksel şiddetin içinde, şiddete maruz kalan kişinin, aşağılanması ve değersizleştirilmesi de zorunlu olarak gerçekleşmektedir (Mor Çatı, t.y.).

Karşı taraf üzerinde, kaygı, korku ve stres uyandıracak, benlik saygısını düşürerek kendisini değersiz hissettirecek biçimde alay etmek, tehdit etmek, kısıtlamak, izole etmek, kıskançlık gibi yollarla karşı tarafın davranışlarını kontrol etmeye yönelik tüm davranış ve tutumlar psikolojik şiddet olarak tanımlanabilir (Sackett ve Saunders, 1999). Şiddet biçimleri çoğu zaman iç içe geçmiş olmakla birlikte, psikolojik şiddet genellikle fiziksel şiddetin de habercisi olabilmektedir. Psikolojik şiddetin fiziksel şiddete kıyasla farkına varılması ve önlem alınması daha güçtür. Fiziksel şiddetin izlerini tespit etmek görece daha kolay olmasına karşın, kimi zaman yaşam boyu izleri devam eden duygusal şiddeti tespit etmek her zaman çok kolay olmamakta, çoğu zaman da, karar vericiler tarafından göz ardı edilerek duygusal şiddet yok sayılmaktadır (Sugarman & Hotaling, 1989).

Kişinin istemediği cinsel ilişkiye zorlanması, korkutularak ya da küçük düşürülerek cinsel ilişkiye girmek zorunda bırakılması cinsel şiddet olarak tanımlanmaktadır (World Health Organization [WHO], 2013, s. 6). Cinsel şiddet, sözlü tacizden tecavüze kadar pek çok baskı ve şiddet biçimini içermektedir. Bu şiddet biçimleri, evlilik içi ve flört ilişkilerinde gerçekleşen taciz ve tecavüzler olabileceği gibi, silahlı çatışmalarda yaygın olan sistematik tecavüzler, kadınları seks kölesi haline getirmek, zihinsel ya da bedensel engelli insanlara cinsel şiddet uygulamak, okulda ya da işyerinde cinsel şiddete uğramak, çocuğun cinsel istismarı, zorla evlendirmek gibi biçimlerle de gerçekleşebilmektedir. Cinsel şiddet vakalarının ortaya çıkmasını engelleyen en önemli etkenler, şiddete uğrayan kişinin kendisine inanılmayacağını düşünmesi, suçlanma, ayıplanma, toplumsal dışlanma ve baskıya uğrayacağına ilişkin kaygılar ve şiddet uygulayan tarafından gelen tehditler olabilmektedir (WHO, 2012).

Kadına yönelik geleneksel normların içselleştirilmesi, erkeğin üstünlüğüne ilişkin inanç, erkek otoritesinin her şeyi denetleme gücü bulunduğu dair kabul erkeklerin gerçekleştirdiği flört şiddetinde önemli bir paya sahiptir. Ayrıca

kadınlara yönelik genelleşmiş kalıp yargılar da şiddet fiilinde etkili olabilmektedir. Örneğin popüler kültürdeki (sinema, televizyon, müzik vd.) kadın temsilleri de erkeklerin tutumlarını pekiştirmektedir (Varlı Gürer ve Gürer, 2020). Birtakım çalışmalar kadına yönelik geleneksel ve ataerkil tutumların flört şiddeti uygulamayı teşvik ettiğini dile getirmişlerdir (Gover vd., 2008, ss. 1671-1672). Flört şiddetinin açıklayıcı bir modeline göre, başkalarıyla kavga etme geçmişi olan bireyler flört esnasında da saldırgan olma eğilimindedir. Saldırganlık bağlamında erkeklerde kadınlardan daha güçlü bir korelasyon elde edilmiştir. Ayrıca araştırmalar, önceki bir ilişkide yaşanan şiddetin, kişinin mevcut ilişkisindeki şiddetin önemli bir etmeni olduğunu göstermektedir (Bookwala vd., 1992, s. 300)

Bazı kültürel normlar aile içi şiddette olduğu gibi mağdurlar açısından flört şiddetini de samimi ilişkilerin bir parçası gibi gösterebilmektedir. Üstelik ailenin hukuki ve toplumsal bağlayıcılığı aile içi şiddeti gün yüzüne çıkartabilecek koşulları sağlayabiliyorken, flörtün “geçici bir heves” olarak algılanması flört şiddetinin hukuki kanala nadiren taşınmasına neden olabilmektedir (Sugarman & Hotaling, 1989, s. 6, 11). Diğer taraftan flört şiddeti mağdurları bireysel ve toplumsal nedenlerden dolayı kendisini suçlayabilmekte, sorunlarını yakınlarına anlatmaktan kaçınabilmektedir (Finley, 2011, s. 128).

Flört şiddeti sinsice ve göze çarpmayan bir şekilde başlayabilir ve şiddetin partnerin ilgisinden ve aşktan kaynaklı kıskançlığından doğduğu düşünülebilir. Flört şiddeti hayatın sonraki tüm safhalarını etkileyebilmektedir. Flört şiddetinin neden olduğu tahribatlar arasında cinsel davranış bozukluğu, sağlıksız beslenme, madde kullanımı, intihar eğilimleri bulunmaktadır. Ayrıca gelecekte sorumsuz ebeveyn davranışlarına neden olabildiği ve aile hayatını sarstığı görülebilmektedir (Finley, 2011, s. 131). Flört şiddeti mağduriyeti, depresyon, madde kullanımı, intihar düşüncesi ve yaralanma gibi zararlı ve kalıcı sonuçlara yol açabilmektedir. Ayrıca, ergenlik döneminde kurulan ilişki çatışması kalıpları yetişkinliğe de taşınarak kişilerarası şiddetin kuşaklar arası aktarımına sebep olabilmektedir (Exner-Cortens vd., 2013).

2. Flört Şiddeti ve Erkeklik Normları

Toplumsal cinsiyet tartışmaları, kadının ve erkeğin, toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlık ve erkeklik tanımları, evlenme biçimleri, aşk, güzellik anlayışı, cinsiyetler arası benzerlik ve farklılık anlayışlarını ele almakta ve buna dayalı olarak da cinsel ahlak, namus, bekâret, beden gibi konular üzerinde sosyolojik çözümler yapmaktadır (Türköne, 1989, s. 10). Ataerkillik, kişisel ya da psikolojik temelle açıklanmaktan ziyade, tarihsel ve toplumsal bir kurum olarak önümüzde durmaktadır. Ataerkillik bu bağlamda, eril toplumsal cinsiyetin egemenlik uygulama sistemi veya rejimidir (Mojab ve Abdo, 2006, s. 3). Bu baskı ve tahakküm süreci, tüm toplumsal kurumların sıkı bir uzlaşımı ve iş birliği ile gerçekleşmektedir. Ataerkil ideoloji, aile, eğitim, din, kitle iletişim araçları, hukuk, siyaset gibi toplumsal kurumların ortak değer ve normları aracılığı ile yeniden üretilmektedir (Millett, 1987, s. 47).

Romantik ilişki ya da aşk, insanların yaşantısında şahsi bir ilişki, bazen kişisel ilişkilerin özel bir ögesi ya da bir özelliği, bazen de bir insanın diğerine duyduğu belli bir duygu şeklinde yer almaktadır. Ergenlik dönemi yakın ilişkinin ilk deneyimlendiği dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Gençler bir yandan normlara karşı özgürleşme arayışına girerken diğer yandan kimlik oluşumunun bir parçası olarak arkadaşlık kurma çabası ile ilk flört ilişkilerine başlamaktadır. Bu dönemde şiddete maruz kalma ihtimalleri flört ilişkilerinin başlamasına paralel olarak artmaktadır (Çakır Koçak ve Öztürk Can, 2019, s. 43). Üniversite çağı cinsel, fiziksel ve psikolojik saldırganlık ve takip olarak tanımlanan flört şiddetinin en yoğun yaşandığı dönemlerdendir (Carr ve Van Deusen, 2002, s. 631). Flört şiddeti en sık, 16-30 yaşlar arasında görülmekte ve yoğunlukla üniversite yıllarında yaşansa da flört şiddetine daha erken yaş gruplarında da karşılaşılmaktadır (Çakır Koçak ve Öztürk Can, 2019, s. 44).

Ekolojik model flört şiddetinin nedenlerini erkeklik rolleri bağlamında incelememize yardımcı olabilmektedir. Dahlberg ve Krug (2002), ekolojik model ile risk faktörlerini dört etki düzeyine göre düzenlemekte ve birbiriyle bağlantılı olarak katman katman yorumlamaktadır. Bireysel faktör; bir kişinin şiddet mağduru veya faili olma olasılığını artırabilecek biyolojik ve kişisel geçmiş faktörlerini içermektedir. İlişki veya etkileşim faktörü; akranlar, yakın partnerler ve aile üyeleri ile olan ilişkilerin bir sonucu olarak riski artıran faktörleri içermektedir. Bunlar, bir kişinin en yakın sosyal çevresidir ve davranışlarını ve deneyim yelpazesini şekillendirebilmektedir. Topluluk faktörü; okullar, işyerleri ve mahalleler gibi sosyal ilişkilerin gömülü olduğu topluluk bağlamlarını ifade etmekte ve yakın partner ve cinsel şiddetin kurbanı veya faili haline gelmesiyle ilişkilendirilen bu ortamların özelliklerini belirlemeye çalışmaktadır. Toplumsal faktör; insan grupları arasında ayrımcılık ve gerilimler yaratan veya sürdüren cinsiyet eşitsizliği, dini veya kültürel inanç sistemleri, toplumsal normlar ve ekonomik veya sosyal politikalar gibi cinsel ve yakın partner şiddetini etkileyen daha geniş, makro düzeydeki faktörleri içermektedir. Böyle bir model oluşturmak, yakın partner ve cinsel şiddeti etkileyen tüm faktörlerin karmaşık etkileşimini anlamak için bir çerçeve sunmakta ve bu nedenle önleme ve müdahale için kilit noktalar sağlayabilmektedir.

Ekolojik model ayrıca, yalnızca bireyin şiddet mağduru veya faili olma riskini değil, aynı zamanda yakın partner ve cinsel şiddetin meydana gelmesi için koşulları yaratan normları, inançları, sosyal ve ekonomik sistemleri de ele alan kapsamlı bir halk sağlığı yaklaşımını desteklemektedir. Yaklaşımın özünde, risk faktörleri ve bu faktörlerin farklı seviyeleri arasındaki çoklu ve dinamik etkileşimlere güçlü bir vurgu vardır (WHO, 2010, s. 19). Flört şiddeti ile erkeklik normları arasındaki ilişki ekolojik model temel alınarak üç kategoride incelenebilir.

2.1. Eril İdeoloji

Yakın partner şiddeti ve cinsel şiddetin işlenmesini ve deneyimlenmesini açıklayan en yaygın teorilerden biri, bir toplumda ataerkilliğin veya erkek egemenliğinin sürdürülmesidir (Taft vd., 2009). Baskıcı toplumsal cinsiyet ilişkilerinin bireysel ve kolektif pratiği, toplumsal yapılar bağlamında gerçekleşmektedir (Totten, 2003, s. 71).

Erkekler, bazı toplumlarda kadınlardan üstün olduklarına, partnerlerine hükmetmeleri gerektiğine ve geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini onaylamaları gerektiğine inanacak şekilde toplumsallaşma sürecinden geçmektedirler. Bu toplumlarda kadınların boyun eğmesi normal ve beklenen kabul edilmektedir (WHO, 2010, ss. 25-26). Baskın toplumsal yapı, cinsiyetleri “kadın” ve “erkek” olarak karşıt ve birbirini dışlayıcı şekilde sınıflandırmaktadır. Erkekliği “güç, iktidar, kontrol”, kadınlığı ise “zayıflık, itaat, boyun eğme” ile ilişkilendirmektedir. Bu güç ilişkisi; kıskançlık, aşırı sahiplenme, müdahale etme, kısıtlama, aşağılama, tehdit etme, zarar verme gibi şiddet eylemlerinin ilişki içerisinde normalleşmesine ve kabul görmesine neden olabilmektedir (Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, 2017, s. 53).

Belirli rolleri veya davranışları erkeklere uygun bulan inanç sistemi eril ideoloji olarak bilinmektedir. Erkeklik normlarını destekleyen erkekler, daha sık fiziksel ve cinsel şiddet uygulamakta ve eşlerini kontrol etmeye çalışmaktadır. Eril ideolojinin içinde yetişen erkekler, sosyal biliş ve sosyal etkinin bir sonucu olarak öğretilen erkek rolü normlarına uymak için saldırganlık ve şiddet eylemleri sergilemeye teşvik edilebilmektedir (Adiningsih vd., 2020, s. 13).

Yakın partner şiddeti ve cinsel şiddetin işlenmesini ve deneyimlenmesini açıklayan en yaygın teorilerden biri, bir toplumda ataerkilliğin veya erkek egemenliğinin sürmesidir (Taft, 2009). Hem ergen hem de yetişkin partner şiddetiyle bağlantılı olan ve bu nedenle birincil önleme çabaları için potansiyel bir neden olan risk faktörü, geleneksel (ataerkil) toplumsal cinsiyet rolü tutumlarıdır. Cinsiyet rolü tutumları, bir bireyin erkekler ve kadınlar için uygun rolle ilgili

davranışlar hakkındaki inançlarını ifade etmektedir (Reyes vd., 2016). Ataerkil normlar makbul davranışları, sokakları ve iş mekanlarını şekillendirmektedir (Zengin, 2011, s. 75). Kadını güçsüzleştiren stratejiler arasında kıskançlık bahanesiyle eve kapatma, takip etme, çalışma hayatına girmesinin engellenmesi, aile ve çevresiyle görüşmesinin kısıtlanması bulunmaktadır (Öztürk, 2020, s. 19).

Levinson (1989), kadına yönelik şiddetin kültürel kalıplarını incelemek için 90 farklı ülkeden elde edilen kodlanmış etnografik verilerin istatistiksel analizini kullanmış ve şiddetin yaygın olduğu toplumlarda bu uygulamanın nadir olduğu veya hiç olmadığı toplumlardan tutarlı bir şekilde ayıran sebepleri araştırmıştır. Yaptığı bu çalışmanın ardından erkeklerin ekonomik ve hane içinde tartışılmaz bir karar alma gücüne sahip olduğunu, kadınların boşanmaya kolay erişemediği ve yetişkinlerin çatışmalarını çözmek için rutin olarak şiddete başvurduğu toplumlarda kadına yönelik fiziksel şiddetin daha sık meydana geldiğini göstermiştir.

Casey ve arkadaşlarının (2016) çalışmasına göre, geleneksel ve katı erkeklik değerlerini destekleyen erkekler, geleneksel erkeklik değerlerini benimsemeyen erkeklere göre daha sık fiziksel şiddete, cinsel şiddete başvurma ve kadın partnerlerini kontrol etmeye çalışma eğilimindedir. Eril toplumsal cinsiyet normları, toplumsal kontrol, kadınlar üzerindeki güç ve şiddet ile ilgilidir. Erkekliğin inşasında güç ve kontrol başat unsurlar olduğunda, kadınlara yönelik şiddet de bu inşa ile ilgili hale gelmektedir (Villora vd., 2019, s. 3).

Eril ideoloji, kadın olmaya karşıtlığın, başarının, gücün, zorluk içeren etkinliklerin tercih edilmesinin ve erkeklerin doğal bir parçası olarak şiddeti teşvik etmenin önemini ortaya koymaktadır. Bu nedenle şiddet, erkek egemenliğini ifade etmenin kabul edilebilir bir yolu olarak görülebilmektedir (Adiningsih vd., 2020, s. 17). Erkeklik, zayıflığı taşeronlaştıran ve onu dişil alana yerleştiren, eksik bir öznellik biçimi olduğunda yakınlık içeren ilişkilere de zarar verebilmektedir. Psikolojik düzeyde, “sert adam” söylemlerine yatırım yapma ihtiyacı, çoğu zaman, erkeklerin anneye özdeşleşmeyi reddetme eğilimi ve genel olarak kadın ve kadınlık ile birlikte, böylece bağımsızlığa ve sertliğe aşırı değer vermesiyle birlikte yakın ilişkilerde mutsuzluk yaymaya yol açabilmektedir (Berggren, vd., 2021, s. 43).

Erkek olmak evin geçimini sağlayan kişi olmanın ayrılmaz bir parçası olarak nitelendirilmektedir. Totten’in (2003, s. 82) çalışmasında, katılımcıların neredeyse tamamı erkek olmanın en önemli rolünün “eve ekmek getirmek” olduğunu bildirmişlerdir. Bunu yapmamanın erkeklikleri için felaket olduğunu dile getirmişlerdir. Haglund ve arkadaşlarının (2019) bulgularına göre, erkekler flört ilişkilerini erkeklerin kontrol etmesi gerektiğini düşünmektedir.

İşgal edilen yapısal alana, statüye ve role bağlı olarak, farklı erkek alt gruplarının çeşitli şiddet türlerini nasıl kullandığını ve ayrıca neden birçok erkeğin şiddet faili olmadığını farklı erkeklik algıları üzerinden ele almak mümkündür. James Messerschmidt (1993) gibi erkekliğin sosyal inşası üzerine yoğunlaşan teorisyenler, erkekliği diğer insanlarla ilişkilerde günlük olarak oluşturulan ve yeniden inşa edilen, şekillendirilebilir bir özellik olarak görmektedirler. Kadına yönelik şiddetin erkekliği inşa etmek için eldeki kaynaklardan yalnızca biri olduğunu iddia etmektedir. Farklı yapısal alanlardaki erkekler, cinsiyetlerini elde etmek için mevcut kaynaklara dayalı olarak farklı şiddet biçimlerini kullanabilmektedirler. Eril ideoloji erkeklere birtakım “karakterler” yüklemektedir. Maçoluğun toplumsal cinsiyet rollerine yönelik beklentileri etkilediği kaydedilmiştir. Geleneksel maçoluk, bireysel güç, aşırı erkeklik ve saldırgan, cinsiyetçi ve şovenist tutum ve davranışlar gibi genel olarak olumsuz olarak algılanan niteliklerle tanımlanmaktadır. Aidiyet duygusu, dayanışma, aile gururu ve sadakat barındıran hane reisliği bir diğer erkeklik kimliğidir. Şövalyelik ise tipik olarak pozitif değerlendirmelere sahiptir; sosyal sorumluluğun, duygusal bağlılığın, aile merkezli ve cesur tutum ve davranışların yönlerini temsil

etmektedir (Haglund vd., 2019, s. 1041).

Çalışmalar (Casey vd., 2016, Tager vd., 2010 ve Willie vd., 2018), eril ideoloji ile yakın partner şiddeti arasında doğrudan bir ilişki olduğunu göstermektedir. Araştırmalar, geleneksel ve katı erkeklik değerlerini destekleyen erkeklerin daha sık fiziksel ve cinsel şiddete başvurma ve kadın partnerlerini sıkı bir biçimde kontrol etmeye çalışma eğiliminde olduğu sonucuna varmıştır (Adiningsih vd., 2020, s. 13). Daha farklı analizlere dayanarak söylenebilir ki eril ideolojinin her boyutunun flört şiddetinin her biçimine farklı bir etkisi bulunmaktadır. Flört şiddeti ile önemli ölçüde ilişkili olduğu bulunan boyutlar, kadınlıktan kaçınma, baskınlık, cinsiyet ayrımcılığı ve duygusallığın kısıtlanmasıdır. Dişilikten kaçınma; belirli feminen davranışlardan, düşüncelerden ve duygulardan kaçınma arzusunun içselleştirilmesini göstermektedir (Zurbriggen, 2010). Kadınlık karşıtı tutum, erkekleri kadınları aşağı bireyler ve sahip olunabilecek veya nesnelleştirilebilecek bir şey olarak görmeye daha da teşvik etmektedir. Feminenlik karşıtı bir tavır sergileyen bir erkeğin hükmetme arzusu da yüksekse, erkekler statüsünü koruma ve gücünü göstermek için partnerini kontrol etme veya şiddet uygulama eğilimine girebilmektedir (Adiningsih vd., 2020, s. 17).

2.2. Aile ve Sosyal Çevre

Ebeveynler, toplumsallaşma yoluyla ve rol modeli olarak bireylerin flört ilişkileri hakkında önemli kaynaklardır. Ailede kıskanç bir baba ve bundan dolayı eş şiddetine uğrayan anneye tanık olmasına karşın bazı bireyler aynı davranışları partnerlerine karşı sergileyebilmektedir (Haglund vd., 2019, s. 1045). Bireylerin aile içi şiddet tanıklıkları flört ilişkilerini etkileyebilmektedir (Anderson ve Umberson, 2001, s. 372).

Doumas ve arkadaşları (1994), kişinin aile içi şiddete tanık olmasının, ikinci nesil erkeklerde flört ve evlilik saldırganlığının faili olmayı teşvik ettiğini bildirmiştir. Anne babalar arası şiddete tanık olan erkeklerin tutuklanma oranları tanık olan kadınlara göre üç kat daha fazladır (Stagg vd., 1989). McCord (1979), suç işlemeyi önlemek için bir tedavi programına dâhil olan yüksek riskli erkek çocuklar üzerinde boylamsal bir çalışma yürütmüştür. Otuz yıl sonra, kadına yönelik şiddetin ebeveyn çatışmasına ve saldırganlığına maruz kalma ile güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Arkadaşlıkta şiddet eylemlerine tanık olma, kaygı, depresyon, duygusal sıkıntı ve şiddet eylemlerini destekleyen antisosyal davranışsal tutumlar flört şiddetinin faili ve mağduru olma ihtimalini artırabilmektedir (Adiningsih, vd., 2020, s. 13).

Eril kimlikler, ailevi ve toplumsal cinsiyet ideolojileriyle iç içe geçmiş ve onların ürünleri olmuştur. Erken çocukluk döneminde benzer aile ve cinsiyet inançları geliştirilmektedir. Bireyler dünyalarını bu bakış açısına göre tanımlarken, şiddet taşıyan davranışlarını uygunsuz olarak görmeyebilirler. Totten'ın (2003) çalışmasında katılımcıların büyük çoğunluğu, suç olarak tanımlanacak davranışlarda bulunmalarına karşın, eylemlerinin ahlaki ve doğru olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar kendi değerlerine, akranlarının ve ailelerinin değerlerine göre hareket ettiklerini savunmuşlardır. Ailelerinden ve sosyal çevrelerinden kendi benlik imajlarını nasıl koruyacaklarını ve erkeksi kimliklerine yönelik zorlukların üstesinden nasıl geleceklerini öğrenmişlerdir. Çoğu eril anlatı, sürekli olarak kendini savunmak zorunda kalma temasıyla karakterize edilmektedir. Erkek kimliklerini tanımlama biçimleri, sürekli pekiştirme ve kendini onaylama ihtiyacı duymaktadır. Bir başka çalışmada (Haglund vd., 2019, s. 1046) genç erkekler, kız arkadaşlarının kışkırtıcı giyinmekten ve diğer erkeklerle konuşmaktan kaçınmasını beklediklerini belirlemişlerdir. Ayrıca, kadın partnerlerin davranışlarına yönelik bu beklentiler, erkek partnerlerin diğer erkekler arasındaki imajını ve itibarını korumanın bir yolu olarak tanımlanmıştır.

Schwartz ve De Keseredy (1997), Kuzey Amerika'da anket verilerini kullanarak, erkeklerin kadınlara yönelik şiddet uygulamasını destekleyen erkek

arkadaşlara sahip olmanın, bir erkeğin bir kadına karşı yakın partner şiddeti uygulama olasılığını artırdığını göstermektedir. Bir erkeğin stresli yaşam olayları ile karşı karşıya kaldığında, destek için erkek arkadaşlarına başvurduğunu aktarmışlardır. Erkeklerin karşılaştığı belirli sorunlar sosyal bağlama göre değişmekte ve flört konusunda güvensiz olmaktan sosyo-ekonomik konuma kadar uzanmaktadır. Her halükarda, aile üyeleri ve akranlar, erkeklerin kadınlara üstünlüğü mesajlarını pekiştiren tavsiyeler verirse, destek bulan erkeğin yakın partner şiddeti uygulama olasılığı artmaktadır. Erkek akran desteği teorisi (Berggren vd., 2021, s. 44), şiddet için kayıtsız şartsız destek alan erkeklere odaklanmaktadır. Erkek, ilişkilerde erkeklerin kadınlara üzerindeki hakimiyetini destekleyen tutum ve normlar sergileyen akranlarından şiddet için “bilgi” desteği alabilmektedir. Örneğin, arkadaşları erkeklerin kadınlara yönelik denetimini ve kadınlara yönelik şiddeti meşrulaştıran görüşler taşıyorsa, genç bir erkeğin yakın ilişki içinde şiddet uygulama riski de artmaktadır.

Erkek için ilişkisinin sosyal çevresi ve ailesi tarafından bilinmesi olağan karşılanırken kadın için önemli bir sorun oluşturabilmektedir. Erkeğin flört ilişkisi erkekliğin “deneyimleme” serüveninin bir parçası olarak görülüp takdir edilme ve şakalaşma ile teşvik edilebilmektedir. İlişkiler aileler tarafından bilinmesi ya da ilişki içindeki mahrem olayların açığa çıkması erkek için deneyim ve statü göstergesine dönüşürken, kadın için ağır toplumsal yaptırımlarla sonuçlanabilmektedir (Sparks & Gruelle, 2017). Irigaray’ın (2006, s. 32) belirttiği gibi değere sahip olduğu varsayılan her şey erkeklere göre adlandırılmakta ve onlar tarafından mülkiyetlerine geçirilmektedir. Bazı erkeklerin özellikle, diğer arkadaşlarıyla birlikteyken, kız arkadaşlarını “disipline etme” çabasına girişebildikleri anlaşılmaktadır. Bu durum, flört ilişkisini diğer erkeklerden oluşan “jürinin” bakışı doğrultusunda kurmayı doğurabilmektedir (Açıkalin & Şahin, 2021).

Erkekler gibi kadınlar da “güven” olgusunu cinsiyetçi bir bağlamda değerlendirebilmektedir. Erkeğe insanüstü nitelikler yükleyerek partnerlerinin kendilerini dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı koruduğunu söyleyen kadınların erkeğin koruyan, kadının ise korunan cins olduğunu ifade ettikleri görülmektedir (Sparks & Gruelle, 2017) Erving Goffman (2004, s. 48), ABD’de üniversiteli kadın öğrencilerin randevulaşmaya uygun gördükleri erkeklerin yanındayken zekâlarını ve becerilerini olduğundan az gösterdiğini, bu kamuflej yoluyla erkeklik tiyatrosuna riayet ettiklerini belirtmektedir. Oyuncular zaten bildikleri şeyleri erkek arkadaşlarının kendilerine sıkıcı bir şekilde anlatmalarına müsaade etmekte; kendileri kadar yetenekli olmayan kavalyelerinden matematik becerilerini saklamakta, masa tenisi oyunlarını ise oyun tam bitecekken kaybetmektedirler.

2.3. Erkekliğin Öz Güvensiz Kişiliği

Erkeklerin gösterilerini koşullara göre belirleyebilme becerisine sahip olması beklenmektedir. Kimi durumlarda duygusuz, ifadesiz, sert olması beklenirken bazen de erkeklerden tatlı sert denilebilecek bir kriz yönetimi talep edilmektedir. Ailenin babası yeri geldiğinde çocuklarına sevecen davranmalı, yeri geldiğinde de çocuklarını şımartmamak için bazı taktikler geliştirmelidir (Haywood & Mac an Ghail, 2003, s. 21). Erkeğe biçilen rol seti “erkeklik gururuna” yakışmayacak davranışları damgalamaktadır. Erkekler bu normların ihlali durumunda kadınsı, korkak, muhallebi çocuğu, ana kuzusu suçlamasıyla karşılaşabilmektedir. Dil kullanımı, giyim-kuşam, yürüyüş biçimi “feminen” bir görünüm taşımamalıdır (Lieblich, 2001, s. 239). Erkekler zorluklar karşısında dik durmalı, cesaretini göstermeli, aileye bağımlılığından kurtulmalıdır (Barker, 2005, s. 19).

Erkeklik performansının başarılı olarak kabulü esnek ölçütlere dayanmaktadır. Din, coğrafya, tarihsel koşullar, yaş gibi birçok değişkene bağlı olan ölçütler erkekleri süregelen bir krizin içinde bırakmaktadır (Gutman, 1997, s. 386). Hayatın tehlikelerle dolu olduğu ve bu tehlikelerle şiddet ile cevap vermek

durumunda oldukları öğretilmektedir (Franklin, 1987, s. 50). Erkeğin performansı, mücadele ve çatışma içerisinde idealleştirilmiş erkeğin otoritesine ulaşmayı ve onaylanmayı içermektedir. Erkeklik hep sınırdaki ve gözden düşebilecek bir dramaturjidir. Sıkıca kontrol edilmekte, uygun görülen performans desteklenmektedir; uygun görülmediğinde de kınanmayla karşılaşılabilir. Erkeğin pamuk ipliğindeki meşruiyeti risklerle dolu olduğundan bu zayıflık saldırganlığa dönüşme potansiyeline sahiptir (Türkoğlu, 2013, ss. 38-40).

Kadınlara ilişkin bu kodlar flört ilişkisine de nüfuz edebilmektedir. Özellikle namus gibi toplumsal algıyı bina eden kurallar, “hafif meşrep”, “hafif kadın” biçimindeki damgalayıcı tanımlardan oluşmaktadır (Zengin, 2011, s. 75). Erkekliğe uygun görülmeyen hassasiyet, kırılabilirlik, nezaket ve duygusallık bastırılmaktadır (Türkoğlu, 2013, s. 41). Erkek, aslında bütün yaşam pratiklerinde girdiği imkânsız erkeklik rollerinden ötürü şu veya bu şekilde geliştirdiği ve geliştirmek zorunda kaldığı tüm tutumlarında “kaybeden”dir. Çünkü birbirine alternatif görünen tutum ve davranışlarda dahi “kadınsı özellikler” sergilediği ve “yeterince erkek olamadığı” suçlamasıyla kendi özgür tercihini gerçekleştirememesi nedeniyle kör bir açmazın içine sürüklenebilmektedir. “Erkek olmak” adına duygularını, isteklerini, benliğini bir kenara bırakarak hem kendine hem de çevresindekilere karşı yıkıcı olabilmektedir (Çelik, 2016, s. 3). Güçlü erkek imajını sürdürme arzusu erkeği bodur bırakmaktadır. Erkek, korkak olarak adlandırılmaktansa kimi zaman ölmeyi tercih etmektedir (Goldberg, 1992, s. 18). Ayrıca şiddet erkeklerin doğal bir hakkı gibi görülse de şiddeti anlatmak uygunsuz görülmektedir. Zira erkek saldırgan davranışlara başvurduysa bu otoritesindeki zedelenmenin delaleti olarak yorumlanabilmektedir (Demren, 2008, s. 88).

Erkeklik verili değildir; hazır şekilde bulunan değerleri içselleştirmek suretiyle değil onları kazanmakla elde edilir. “Yaşam boyu öğrenme” süreci sonunda erkek, sürekli kendini kanıtlamak zorunda olduğu sınavlardan başarıyla geçmek zorundadır. Erkekliğe dair her kodu, o toplumun, belli zamanlardaki erkekliğe ilişkin inanışları belirlemektedir. Tarihin her döneminde erkekte kendisini ispatlama konusunda oluşan beklentiler farklılık gösterebilmektedir. O nedenle erkeklik mirası kaygan bir zeminde ilerlemektedir. Daima öteki erkekleri izleyerek “erkek” olunmaktadır. Kendine benzemeyeni dışlayan mekanizma erkekler de uygulanmaktadır (Yavuz, 2014, ss. 125-126). Erkekler, güvensizlik, tedirginlik, kuşku, güçsüzlük gibi duyguları sıklıkla yaşamakta; saygınlık kazanma telaşları öfke kontrolünü imkânsız hale getirmektedir (Öztürk, 2020, s. 70). Hayatlarının her aşamasında dünyanın tehlikelerle dolu olduğu ve bu tehlikelerle şiddet ile cevap vermek durumunda oldukları telkin edilmektedir (Franklin, 1987, s. 50).

Erkekler çocukluklarından itibaren dayatılan rolleri flört ilişkilerine de aktarabilmektedir. Baskın taraf olmanın, duygularını sergilemekten kaçınmanın, kontrol etmenin ve planlamanın yükü ilişkilerine de sirayet etmektedir. Böyle bir yük erkekleri doğru iletişim araçlarını bulmaktan uzaklaştırmaktadır. Kendilerini ifade etmekten bile sakındıkları, duygularını doğrudan değil de dolaylı yoldan aktardıkları, partnerlerini kısıtlayarak güç gösterisinde buldukları ve neticede flört ilişkilerini bir paylaşımından ziyade çatışmaya dönüştürdükleri görülebilmektedir (Sparks & Gruelle, 2017).

Ev içi şiddet için yaygın bir mazeret, suçu kurbanın veya failin geçmişindeki başka bir kadının üzerine yüklemektir. Bu bahanenin en yaygın biçimlerinden biri, eski bir kız arkadaşın onu şu anki ilişkisinde tetikleyen çeşitli uygunsuz davranışlar yoluyla “onu bu hale getirmesi”dir. Eski kız arkadaşı tarafından aldatılması nedeniyle, kıskanç ve sahiplenici olmaktan kendini alamadığı savunulabilmektedir. Eski karısı onu mizacı nedeniyle tutuklatmıştır; bu yüzden mevcut partneri davranışının taciz edici olduğunu öne sürdüğünde kontrolünü kaybedebilmektedir (WHO, 2012). Bahanelerin birçoğu failerin kendileri tarafından ortaya atılmaktadır; ancak geçerli kabul edilmekte ve sanki bu

tür şiddetin nedeni onlarmış gibi kültürel pratiklere bağlanmaktadır. Sebepleri mazeretlerden ayırmanın en iyi yollarından biri, sözde sebebin yakın partner şiddeti olmadan gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini düşünmektir. Alkollü içki tüketmek böyle bir bahanedir. İnsanlar, yakın partner şiddeti uygulamadan her zaman alkol alırlar, ancak alkol almak genellikle partner şiddeti uygulamak için bir bahane olarak kullanılmaktadır. Oldukça basit bir şekilde, fail ve failin yakın partneri hakkında düşünme şekli, şiddetin ve kontrolün meydana gelmesi için var olması gereken tek koşuldur (Sparks & Gruelle, 2017, s. 18).

Güvencesiz erkeklik teorisi, erkeklerin ve erkek çocukların erkeklik kimliklerini nasıl geliştirdiklerini varsaymakta ve toplumsal cinsiyetin kültürel yapılarının kimliği nasıl etkileyebileceğini anlamaya çalışmaktadır. Güvencesiz erkeklik teorisinde, erkekliğin atfedilmediği, ancak kazanılması gerektiği, erkeklik statüsünün kaybedilebileceği veya kazanılabileceği için kalıcı olmadığı ve erkeklik statüsünün başkaları tarafından onaylanabildiği ifade edilmektedir (Vandello & Bosson, 2013). Bu teori erkeklerin diğer erkeklerin onayını alabilmek ve kendilerine yönelik bakış açılarını düzenlemek için partnerlerine yönelik davranışlarını saldırganlıkla ortaya koyabildiklerini öne sürmektedir (Haglund vd., 2019, s. 1042).

Geleneksel cinsiyet rollerini takip etmedeki başarısızlık, erkeklerde stres duygularıyla sonuçlanabilmektedir. Bu tür bir sıkıntının varlığı kızgın, endişeli hissetmeye, olumsuz duyguları artırmaya, düşmanca davranmaya ve saldırgan davranışlara sevk edebilmektedir. Öfke, düşmanlık ve olumsuz duyguların ortaya çıkması, yakın partnere yönelik saldırganlığı tetiklemede rol oynamaktadır (Adiningsih vd., 2020, s. 13). Erkeklerde cinsiyetçi stereotiplerden kaynaklanan gerginlikler görülmektedir. Fiziksel yetersizlik ve sosyal başarısızlıklar gerginliklere neden olabilmektedir. Kadınların başarılı olmaları ve güçlü görünmeleriyle ilişkilendirilebilecek bir stres hali, daha ciddi şiddet içeren öfke nöbetlerine yol açabilmektedir; çünkü kadın ve erkek eşitliği, erkeklere otorite atfeden geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine yönelik ana tehditlerden biridir (Merino vd., 2021, s. 208).

Reidy ve arkadaşları (2015), tarafından yapılan araştırmaya göre eril uyuşmazlık gerilimi, flört şiddeti uygulama olasılığının bir göstergesi olarak hizmet etmektedir. Ergenlik çağındaki bir erkek, erkekliği tehdit edildiğinde yaşadığı sıkıntı ne kadar fazlaysa, kız arkadaşına fiziksel şiddet uygulayarak kendi içindeki eril tarafı o kadar göstermeye çalışabilecektir. Diğer araştırmalar da maço cinsiyet rolünün yol açtığı tedirginliklerin yakın partner şiddetinin azmettiricisi olduğunu göstermektedir. Ayrıca erkeklik cinsiyet rolü stresi yaşayan erkekler, erkeklik cinsiyet rolü stresi yaşamayan erkeklere kıyasla daha yüksek oranda aile içi şiddet bildirmişlerdir (Haglund vd., 2019, s. 1049).

Toplumsal düzeydeki faktörler, şiddeti destekleyen geleneksel cinsiyet normları ve sosyal normlar, daha yüksek şiddet seviyelerine yol açabilecek bir dizi sebebi ortaya çıkarmıştır (WHO, 2012). Haglund ve arkadaşlarının çalışmasında yer alan katılımcılara göre erkeklik, sert olmak, zayıf görünmemek, güçlü davranmaktır. Bunu koruma adına erkek flört ilişkisinde her zaman sert görünmelidir (Haglund vd., 2019, s. 1047).

Sonuç

Flört şiddeti toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin tezahürlerinden birisidir. Fiziksel, sözel, psikolojik ve diğer şiddet türleri ile gerçekleştirilebilen flört şiddeti, şiddetin duygusal ve romantik ilişkilerde bile yer bulabildiğini göstermektedir. Flört şiddetinin meydana gelmesinde birtakım faktörler bulunmaktadır. Bu çalışmada, flört şiddetinin faktörlerinde biri olan erkeklik normları, bireyler üzerindeki etkili ve kalıcı bir değer olarak ele alınmıştır. Erkeklerin yalnızca güçlü ve üstün oluşunu değil ayrıca meşruiyetini de temellendiren eril ideoloji flört şiddetinin faktörlerinden birisidir. Herhangi bir kınanmaya maruz kalmamaları, hatta teşvik edilmeleri erkekler için şiddetin olağan görülmesine sebep olabilmektedir. Kadına yönelik şiddetin temel kaynağı olan toplumsal cinsiyet

eşitsizliği flört ilişkilerinde de karşılaşılmaktadır.

Bu çalışmada, flört şiddetinin nedenlerinden biri olan erkeklik normları üç faktör ile değerlendirilmiştir. Üst katmandan alt katmana doğru irdelenen faktörlerden ilki eril ideolojidir. Erkeklerin tartışılmaz bir karar verici merci olduğunu meşrulaştırarak bu ideoloji kadınları baskı altına alabilmektedir. Erkekler kadınlardan üstün oldukları ve romantik ilişkilerinde de kadınlara hükmetmeleri gerektiği inancıyla toplumsallaşma sürecinden geçmektedirler. Ataerkillik normal kabul edilen davranışları, iş mekânlarını, sokakları ve kadınlardan beklentileri de belirlemektedir. Kadınların kendilerinden beklenenleri yerine getirmemesi erkeklerde öfkeye neden olabilmektedir. Ailede liderlik görevine benzer olarak flört ilişkisinde de hükmetmek şiddet araçlarını kullanmayı doğurabilmektedir. Çalışmalar şiddet uygulayan erkeklerin geleneksel erkeklik rollerini içselleştirdiğini ortaya koymaktadır. Eril roller kadınları kontrol etme amacıyla şiddeti kullanabilmektedir. Eril ideolojide kadınlara düşen görevler boyun eğmek ve erkeğe bağlanmaktır. Bu bağlamda flört ilişkisinde kadının hayatının her ögesine müdahale etmek bir hak olarak görülebilmektedir.

İkinci faktör aile ve sosyal çevredir. Şiddete tanık olmak, şiddetin sıradan ve cezalandırılmayan bir şey olarak hayata sinmesi erkeklerin flört şiddetini gerçekleştirme ihtimallerini artırmaktadır. Erkek çocuklar ailelerindeki şiddet model alabilmekte ve taklit edebilmektedir. Ailede şiddet uygulayan erkeklerin yaptırımla karşılaşmaması flört şiddetini rutin bir şey olarak değerlendirmeye yol açabilmektedir. Akran grupları tarafından her eylemin onaylanması şiddetin yayılmasına neden olabilmektedir. Bu gruplar geleneksel kültürel değerlere sahiplerse erkeklerin kız arkadaşları üzerinde baskı kurma ihtimalleri artmaktadır.

Üçüncü faktör erkeklik normlarının erkekte öz güvensizliğe neden olmasıdır. Güç ve kontrol etmeye dayalı erkeklik rolleri flört ilişkisini çepeçevre sarmaktadır. Erkekliğin sürekli olarak sınava tabi tutulması erkeklerde öz güven yoksunluğuna neden olabilmektedir. Erkeklik gururu ile dışlıktan kaçınma arasına sıkışan erkekler duygusal ilişkilerinde zorluk yaşayabilmektedir. Erkeklik performansının başarılı olarak kabulü için harcanan çabalar ruhsal gerilimlere neden olmaktadır. Erkekler hayatlarının tüm aşamalarına dünyanın tehlikelerle dolu olduğu ve bu tehlikeler karşısında tetikte olmaları gerektiği bilinciyle büyütülmektedir. Çocukluklarından itibaren dayatılan roller flört ilişkisine de yansıtılabilmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıklım, N. & Şahin, B. (2021). Flört Şiddetinin Farklı Görünümleri: Mersin Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (3), 800-820.
- Adiningsih, H. B., Dannisworo, C. A., ve Christia, M. (2020). Dating Violence Perpetration: Masculine Ideology and Masculine Gender Role Stress as Predictors. *Humanitas Indonesian Psychological Journal*, 17(1), 12-22.
- Anderson, K. L. & Umberson, D. (2001). Gendering Violence: Masculinity and Power in Men's Accounts of Domestic Violence. *Gender and Society*, 15(3), 358-380.
- Barker, G. T. (2005). *Dying to be Men: Youth, Masculinity and Social Exclusion*. Routledge.
- Berggren, K., Gottzen, L., & Bornas, H. (2021). Theorising Masculinity and Intimate Partner Violence. Gottzen, L., Bjornholt, M. ve Boonzaier F. (Ed.), *Men, Masculinities and Intimate Partner Violence* (s. 34-51) içinde. Routledge.
- Bookwala, J., Frieze, I., Smith, C. & Ryan, K. (1992). Predictors Of Dating Violence: A Multivariate Analysis. *Violence and Victims*, 7 (4), 297-311.
- Casey, E. A., Masters, N. T., Beadnell, B., Wells, E. A., Morrison, D. M. & Hoppe, M. J. (2016). A Latent Class Analysis of Heterosexual Young Men's Masculinities. *Archives of Sexual Behavior*, 45 (5), 1039-1050.
- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği. (2017). Ne var ne yok: Gençlerle güvenli ilişkiler üzerine çalışmak, <https://cinselsiddetlemucadele.org/wp-content/uploads/2017/09/ne-var-ne-yok-uygulama-kitap.pdf>
- Çakır Koçak, Y ve Öztürk Can, H. (2019). Flört Şiddeti: Tanımı, Sınıflaması Ve Değerlendirmesi. F. Özbaşaran (Ed.), *Toplumsal Cinsiyet ve Kadın* (s. 43-53) içinde.

- Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Çelik, G. (2016). ““Erkekler (De) Ağlar!”: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Erkeklik İnşası Ve Şiddet Döngüsü. *Fe Dergi*, 8 (2) (2016), 1-12
- Dahlberg L. L. & Krug E.G. (2002). *Violence – A Global Public Health Problem*. E. G. Krug vd. (Ed.). *World report on violence and health* (s. 3–21) içinde. World Health Organization.
- Demren, Ç. (2008). Kadınlık Dolayısıyla Erkeklik Öznelliği. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 32 (1), 73-92.
- Doumas, D., Margolin, G. & John, R. S. (1994). The Intergenerational Transmission of Aggression Across Three Generations. *Journal of Family Violence*, 9(2), 157-175.
- Exner-Cortens, D., Eckenrode, J. & Rothman, E. (2013). Longitudinal Associations Between Teen Dating Violence Victimization and Adverse Health Outcomes. *Pediatrics*, 71, 71–78.
- Finley, L. (2011). *Encyclopedia of School Crime and Violence. Dating Violence*, High School (Cilt:1, ss. 130-133). ABC-CLIO.
- Franklin, C.W. (1987). *The Changing Definition of Masculinity*. Plenum.
- Goldberg, H. (1992). *Erkek Olmanın Tehlikeleri* (S. Budak, Çev.). Öteki Yayınevi.
- Goffman, E. (2004). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu* (B.Cezar, Çev.). Metis Yayınları.
- Gover, A., Kaukinen, C. & Fox, K. (2008). The Relationship Between Violence in the Family of Origin and Dating Violence Among College Students. *Journal of Interpersonal Violence*, 23 (12), s. 1667-1693.
- Gutmann, M. C. (1997). Trafficking In Men: The Anthropology of Masculinity. *Annual Review of Anthropology*, 26, 385-409.
- Haglund, K., Belknap, R. A., Edwards, L. M., Tassara, M., Van Hoven, J. & Woda, A. (2019). The Influence of Masculinity on Male Latino Adolescents' Perceptions Regarding Dating Relationships and Dating Violence. *Violence against Women*, 25(9), 1039-1052.
- Haywood, C. & Mac an Ghail, M. (2003). *Men and Masculinities: Theory, Research and Social Practice*. Open University Press.
- İrigaray, L. (2006). *Ben Sen Biz: Farklılık Kültürüne Doğru* (N. T. Büyükdeveci, Çev.). İmge Kitabevi Yayınları.
- Levinson, D. (1989). *Family Violence in Cross-Cultural Perspective*. Sage.
- Lieblich, A. (2001). Mother-Son Relationships in the Shadow of War. A. O'Reilly (Ed.), *Mothers and Sons: Feminism, Masculinity, And the Struggle to Raise Our Sons* (s. 235-251) içinde. Routledge.
- McCord, J. (1979). Some Child Rearing Antecedents of Criminal Behavior in Adult Men. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37(9), 1477-1486.
- Merino E, Diaz-Aguado M. J. & Falcon, L. (2021). Masculine Gender Role Stress as a Mediator of The Relationship Between Justification of Dominance and Aggression and Male Adolescent Dating Violence Against Women. *Psicothema*, 33, 206–213.
- Messerschmidt, J. (1993). *Masculinities and Crime: A Critique and Reconceptualization of Theory*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Millett, K. (1987). *Cinsel Politika* (S. Selvi, Çev.). Payel.
- Mojab, S, ve Abdo, N. (2006). *Namus Adına Şiddet: Kurumsal ve Siyasal Yaklaşımlar*. (G. Kömürçüler, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Mor Çatı (t.y.). Şiddet Biçimleri. <https://morcati.org.tr/siddet-bicimleri/> adresinden 27.02.2023 tarihinde alınmıştır.
- Offenhauer, P., ve Buchalter, A. (2011). *Teen Dating Violence: A Literature Review and Annotated Bibliography*. Library of Congress.
- Öztürk, A. B. (2020). *Bebekten Katile Erkeklik: Kadına Şiddet Uygulayan Erkekler*. Nika Yayınevi.
- Reidy, D. E., Smith-Darden, J. P., Cortina, K. S., Kernsmith, R. M., & Kernsmith, P. D. (2015). Masculine Discrepancy Stress, Teen Dating Violence and Sexual Violence Perpetration among Adolescent Boys. *Journal of Adolescent Health*, 56(6), 619–624.
- Reyes, H. L., Foshee, V. A., Niolon, P. H., Reidy, D. E. & Hall, J. E. (2016). Gender Role Attitudes and Male Adolescent Dating Violence Perpetration: Normative Beliefs as Moderators. *Journal of Youth Adolescence*, 45, 350-360.
- Sackett, L. A. & Saunders, D. G. (1999). The Impact of Different Forms of Psychological Abuse on Battered Women. *Violence and Victims*, 14, 105–117.
- Schwartz, M. D. & De Keseredy, W. S. (1997). *Sexual Assault on the College Campus: The Role of Male Peer Support*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Sparks, E. P. & Gruelle, K. (2017). *Intimate Partner Violence Effective Procedure, Response and Policy*. CRC Press.
- Stagg, V., Wills, G. D. & Howell, M. (1989). Psychopathology In Early Childhood Witnesses of Family Violence. *Topics of Early Childhood Special Education*, 9(2), 73-87.
- Sugarman, D. B. & Hotaling, G. T. (1989). Dating Violence: Prevalence, Context, and Risk

- Markers. M. A. Pirog-Good ve J. E. Stets (Ed.). *Violence In Dating Relationships: Emerging Social Issues* (s. 3-32) içinde. Praeger Publishers.
- Taft C. T., Bryant-Davis T., Woodward H. E., Tillman S. & Torres S. E. (2009). Intimate Partner Violence Against African American Women: An Examination of The Socio-Cultural Context. *Aggression and Violent Behavior*, 14(1), 50-58.
- Tager, D., Good, G. E., & Brammer, S. (2010). "Walking over 'em": An exploration of relations between emotion dysregulation, masculine norms, and intimate partner abuse in a clinical sample of men. *Psychology of Men and Masculinity*, 11(3), 233-239.
- Totten, M. (2003). Girlfriend Abuse as a Form of Masculinity Construction among Violent, Marginal Male Youth. *Men and Masculinities*, 6, 70-92.
- Türkoğlu, B. (2013). Fay Hattında Erkeklikler: Çalışma ve İşsizlik Ekseninde Erkekliğe Bakış. *Mülkiye Dergisi*, 37, 4, 33-61.
- Türköne, M. (1989). *Eski Türk Toplumunun Cinsiyet Kültürü*. Ark Yayınevi.
- Ünsal, A. (1996). Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi. *Cogito*, 6-7, 29-36.
- Vandello, J., & Bosson, J. (2013). Hard Won and Easily Lost: A Review And Synthesis Of Theory and Research on Precarious Manhood. *Psychology of Men & Masculinity*, 14, 101-113.
- Varlı Gürer, S. Z. & Gürer, M. (2020). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Türkiye'deki Televizyon Dizilerinde Sunulan Kadın Stereotipi. *Alanya Akademik Bakış*, 4(3), 631-650.
- Villora, B., Yubero S. & Navarro, R. (2019). Cyber Dating Abuse and Masculine Gender Norms in A Sample of Male Adults. *Future Internet*, 11 (4): 1-11.
- Willie, T. C., Khondkaryan, E., Callands, T., & Kershaw, T. (2018). "Think like a man": How sexual cultural scripting and masculinity influence changes in men's use of intimate partner violence. *Journal of Community Psychology*, 61(1-2), 240-250.
- World Health Organization. (2010). Preventing Intimate Partner and Sexual Violence Against Women: Taking Action and Generating Evidence, World Health Organization, Geneva, Switzerland.
- World Health Organization. (2012). Understanding And Addressing Violence Against Women: Sexual Violence. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77434/WHO_RHR_12.37_eng.pdf?sequence=1
- World Health Organization. (2013) Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence, https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85239/9789241564625_eng.pdf?sessionid=A3C65CE87779A329AE7ABC23D8F41D98?sequence=1
- Yavuz, Ş. (2014). İktidar Olma Sürecinde Erkeklerin Erkeklikle İmtihanı. *Milli Folklor*, 104, (110-127).
- Zengin, A. (2011). *İktidarın Mahremiyeti: İstanbul'da Hayat Kadınları Seks İşçiliği ve Şiddet*. Metis Yayınları.
- Zurbriggen, E. L. (2010). Rape, War, And The Socialization of Masculinity: Why Our Refusal to Give Up War Ensures That Rape Cannot Be Eradicated. *Psychology of Women Quarterly*, 34(4), 538-549.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları:

Birinci yazar: %100

Çıkar Çatışması: Yazar(lar) çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar(lar) bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions:

First Author: %100

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.